

FINASin vuosi 2020

Toimintakertomus ja tilinpäätös

Johdanto

Vuosi 2020 oli meille merkityksellinen. Saavutimme tulostavoittemme ja merkittävien niistä oli pysyminen akkreditointien monenkeskisissä tunnustamissopimuksissa. Kuitenkin vuosi jää voimakkaimmin mieleen poikkeuksellisista oloistaan. Maaliskuussa koronapandemian leivissä ympäri maailmaa FINAS siirtyi etätöihin ja etäarviointeihin, kuten useimmat muutkin akkreditointiorganisaatiot. Uskomattoman nopeasti pystyimme FINASissa ottamaan uudet toimintamallit käyttöömm.

Tilanne oli uusi finaslaisille, kuten myös FINASin sopimusarvioijille ja FINASin asiakkaille. Kansainväliset akkreditointiorganisaatioiden yhteistyöjärjestöt ILAC (International Laboratory Accreditation Cooperation), IAF (International Accreditation Forum) ja EA (European co operation for Accreditation) opasivat, ohjeistivat sekä akkreditointiorganisaatioita että akkreditoituja toimijoita uuden tilanteen vallitessa. ILAC, IAF ja EA järjestivät webinaareja ja ylläpitivät verkkosivuja vastatakseen pandemian synnyttämiin akkreditointeihin, arviointeihin ja auditointeihin liittyviin kysymyksiin.

Sekä alueellisten että kansainvälisten akkreditointiyhteisöjen kokoukset siirtyivät etäkokouksina toteutettaviksi. Yllättävän nopeasti saatiin luotua toimivat etäkokoukuskäytännöt. Uskon, että jatkossa, kun koronapandemia on lieventynyt, hyödynnämme aiempaa enemmän etäkokouksia ja etäarviointeja.

Vuoden 2020 haasteellisesta tilanteesta huolimatta FINAS toteutti aiemmin laadittujen arviointisuunnitelmien mukaiset arvioinnit, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Vuosi oli hyvin kuormittava kaikille arviointeihin osallistuville osapuolille. Yhteisvoimin jaksomme mennä eteenpäin ja tehdä velvollisuutemme. Haluan erityisesti kiittää kaikkia finaslaisia ja asiakkaitamme jaksamisesta ja sitoutumisesta tehtäviinsä.

Risto Suominen

FINASin johtaja

17.3.2021

Vaikuttavuus

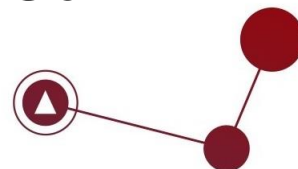
Akkreditoinnin vaikuttavuus ja hyödynnettävyys vaatimustenmukaisuuden arviointitoiminnan alueella sekä säädellyllä että vapaaehtoisella sektorilla lisääntyi edelleen aiempiin vuosiin verrattuna. Akkreditoinnin tunnettuuden ja hyödyntämisen lisäämiseksi FINAS tehosti viestintää ja tiedottamista. Niissä hyödynnettiin muun muassa FINASin www-sivuja sekä sosiaalista mediaa akkreditointiorganisaatioiden kansainvälisten yhteistyöorganisaatioiden linjausten mukaisesti.

Eurooppalaisten kansallisten akkreditointiorganisaatioiden toiminnan yhdenvertaisuus osoitetaan EA:n (European co-operation for accreditation) monenkeskisellä tunnustamissopimuksilla (MLA, multilateral agreement). Akkreditointiorganisaatioiden toiminnalle asetetaan suuntaviivat vaatimusstandardissa ISO/IEC 17011:2017. Lisäksi toiminnan vaatimuksena on EU-asetus 765/2008. Kansainvälisillä vertaisarvioinneilla osoitetaan, että akkreditointiorganisaatiot noudattavat asetettuja vaatimuksia ja että niiden myöntämät akkreditoinnit ovat yhdenvertaisia. Vertaisarviointitoteutetaan säännöllisesti vähintään neljän vuoden välein.

FINASin toimintaan kohdistunut kattava EA:n vertaisarviointi, joka toteutettiin loppuvuonna 2019, saatiin päätökseen vuoden 2020 lokakuussa. **EA:n päätöksessä todetaan, että vertaisarviointituloksen perusteella FINAS täyttää edelleen akkreditointiorganisaatioille määritellyt vaatimukset.** Siten FINAS jatkaa monenkeskisessä tunnustamissopimuksessa. FINASin osalta sopimus kattaa seuraavat akkreditointitoimialueet: testaus, kalibrointi, tarkastus, sertifiointi (henkilö-, tuote- ja järjestelmäsertifiointi), todentaminen ja vertailumittausten järjestäminen. Seuraava koko FINASin toiminnan kattava vertaisarviointi toteutetaan toukokuussa 2024.

EA:n monenkeskinen tunnustamissopimus kuuluu maailmanlaajuisen akkreditointijärjestöjen (International Laboratory Accreditation Cooperation ja International Accreditation Forum) tunnustamissopimukseen. Sen myötä FINASin akkreditoinnit tunnustetaan yhdenvertaisiksi myös Euroopan ulkopuolella maailmanlaajuisesti.

Tuloksellisuus ja tuotokset

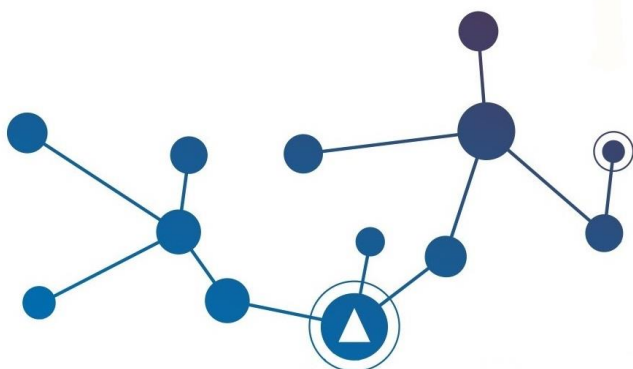

FINASin tekemiä akkreditointi- ja muutospäätöksiä tehtiin vuonna 2020 määrällisesti hieman ennustettua enemmän. Akkreditointipäätöksiin sisältyvät uusien toimijoiden akkreditointipäätökset ja akkreditoitujen toimijoiden neljän vuoden välein tehtävät uudelleen akkreditointipäätökset. Muutospäätöksiin sisältyvät muun muassa akkreditoitujen toimijoiden pätevyysalueen muutokset (esimerkiksi menetelmäpäivitykset, laajennukset ja supistukset).

Vuoden 2020 aikana FINASissa tehtiin

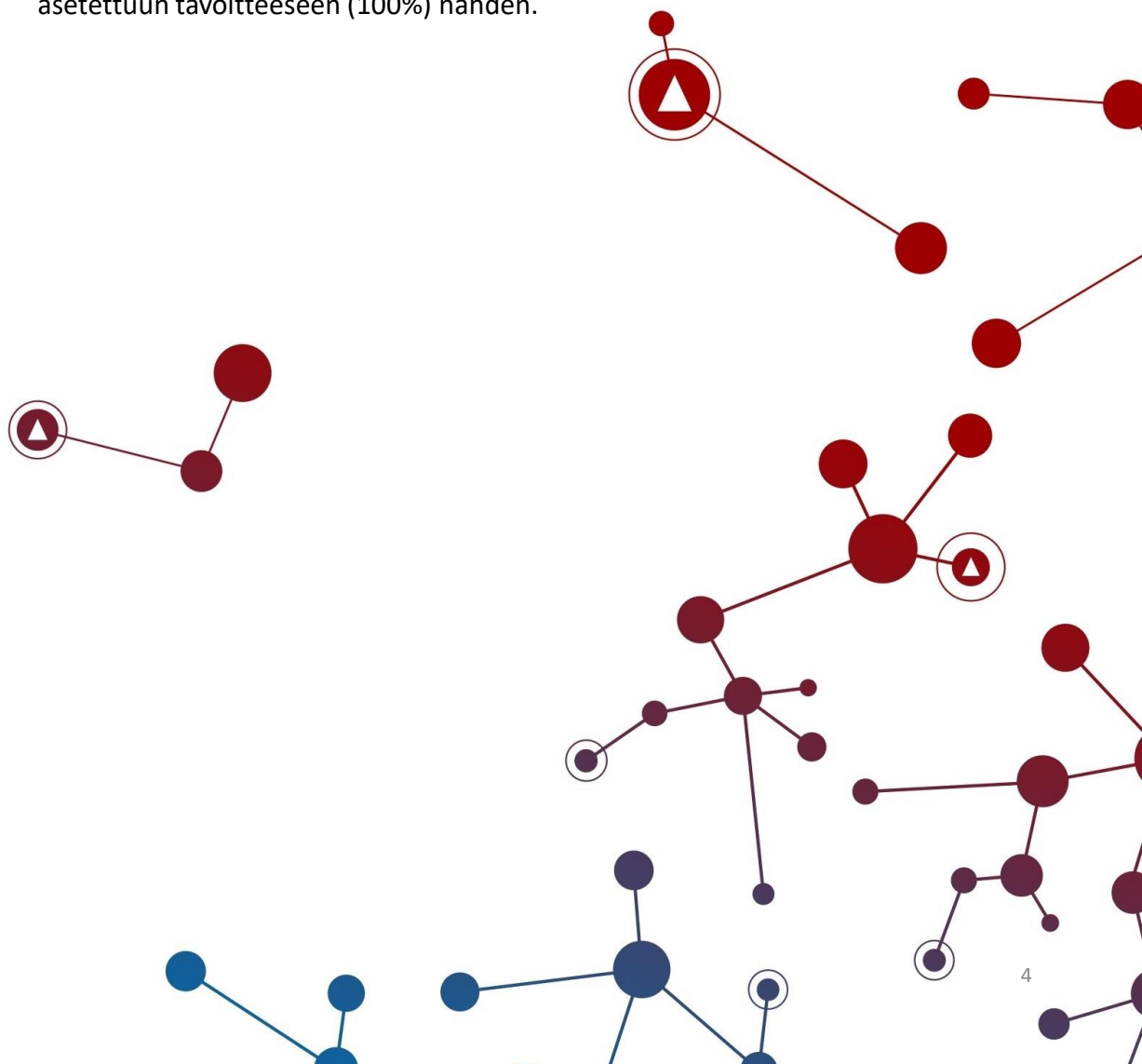
- 8 ensiakkreditointipäätöstä
- 6 akkreditoinnin peruutuspäätöstä
- 59 uudelleenakkreditointipäätöstä
- 192 akkreditoinnin muutospäätöstä

Päätösten määrän lisääntymiseen vaikutti laboratorioden akkreditointivaatimuksena käytetyn standardin SFS-EN ISO/IEC 17025:2017 aiemman version (vuodelta 2005) sovitun siirtymäajan päättyminen marraskuussa 2020. Uuteen standardiversioon siirtyminen edellytti laboratorion toiminnan arvioinnin ja akkreditointipäätöksen muutospäätöksen. Standardin aiemman version käyttöä akkreditointivaatimuksena kuitenkin jatkettiin akkreditointiorganisaatioiden kansainvälisen yhteistyöjärjestön (International Laboratory Accreditation Cooperation) toimesta vuoden 2020 loppupuolella kesäkuuhun 2021 asti. Syynä pidennykseen oli koronapandemian aiheuttamat maailmanlaajuiset vaikeudet akkreditointiorganisaatioille arvioida laboratorioden toimintoja. FINAS kuitenkin toteutti laboratorioden arvoinnit ja teki tarvittavat muutospäätökset alkuperäisen siirtymäajan puitteissa.

FINASiin tuli vuonna 2020 akkreditointihakemuksia 10 toimijalta, jolla ei ollut aiempaa akkreditointia. Se on hieman ennustettua vähemmän, mikä mahdollisesti selittyy koronapandemialla ja sen aiheuttamalla haasteellisella elinkeinoelämän ja talouden tilanteella. Uusien hakijoiden akkreditointiprosesseista saatiin päätökseen viime vuonna kuusi. Muiden osalta akkreditointiprosessit jatkuivat vuoden 2021 puolella.

FINASin vuosituloutus vuonna 2020 oli samalla tasolla kuin vuonna 2019. Vuosituloutusta on pidettävä erittäin hyvänä saavutuksena. Kokonaisuutena FINAS toteutti lähes kaikki kohteille jo aiemmin suunnitellut vuotuiset arvioinnit (etäarviointeina). Kustannusvastaavuus (99%) toteutui erittäin hyvin asetettuun tavoitteeseen (100%) nähden.

Asiakastyytyväisyys

FINAS kartoittaa asiakastyytyväisyyttä toimeksiantokohtaisesti toteutettavalla palautekyselyllä. Vuoden 2020 loppupuolella valmisteltiin FINASin asiakkaille suunnattu laajempi asiakaskysely, joka toteutettiin vuoden 2021 alkupuolella.

Arviointien yhteydessä tehtävän palautekyselyn asiakastyytyväisyys pysyi hyvällä tasolla (4,3/5). Joidenkin toimeksiantojen kohdalla FINAS ei pystynyt palvelemaan asiakkaita toimitusaikatavoitteen mukaisesti. Syitä analysoidiin ja toimenpiteitä tehtiin toimitusajoissa pysymiseksi ja niiden lyhentämiseksi. Yhtenä merkittävänä syynä aikatauluhaasteisiin todettiin henkilöstömäärään nähden merkittävät henkilöstömuutokset. Noin kolmannes pääarvioijista vaihtui eläköitymisten ja työpaikan vaihdosten myötä. Kokonaisuutena FINASin saama asiakaspalaute oli positiivista. Akkreditointi- ja arviointiprosessin sujuvoittamiseksi kehitettiin esimerkiksi arviointien raportointikäytäntöjä.

Vuoden 2020 aikana FINASin kautta akkreditoituna oli

- 28 kalibrointilaboratoriota
- 29 sertifiointiorganisaatiota
- 2 EMAS-todentajaa
- 26 tarkastuslaitosta
- 154 testauslaboratoriota
- 2 vertailumittausjärjestäjää
- 5 todentajaa

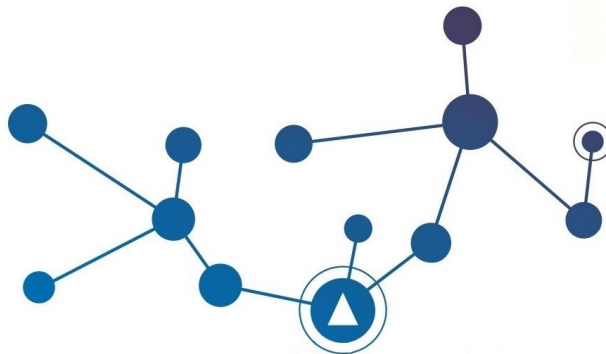
Kehittäminen

FINASissa otettiin kesällä 2020 käyttöön sähköinen allekirjoitus ja sähköinen arkistointi. Kaikki tallenteet (esim. akkreditointipäätökset, pätevyysalueet ja arviointiselosteet) toimitetaan asiakkaille sähköisesti. Sähköisen allekirjoituksen ja arkistoinnin käyttö on sujuvoittanut toimintaa oleellisesti.

EU:n saavutettavuusdirektiivin mukaan organisaatioiden www-sivustot tuli olla saavutettavia 23.9.2020. FINASin www-sivustot auditoitiin kesällä ulkoisen auditoijan toimesta. Auditoinnin tulos oli, että FINASin www-sivusto on saavutettavuudeltaan hyvää tasoa. Kriittisiä saavutettavuushaasteita oli vähän.

Vuonna 2019 Saksalainen organisaatio (Bundesanstalt für Materialforschung und –prüfung (BAM)) käynnisti ”bench marking”-projektin analysoimaan ja vertailemaan eurooppalaisten akkreditointiorganisaatioiden menettelyjä ja identifioimaan organisaatioiden parhaita käytäntöjä. Asiakokonaisuuksia oli runsaasti, esimerkiksi organisaatorakenne, resurssit, talous, toimitusajat, työmäärä, sidosryhmäyhteistyö, tiedottaminen. Kymmenen eurooppalaista akkreditointiorganisaatiota osallistui projektiin. Tulosten läpikäynti ja johtopäätökset esiteltiin BAMissa Berliinissä tammikuussa 2020.

FINASissa on aloitettu projektin tulosten analysointi. Yhtenä tuloksena todettiin, että FINASin akkreditointiprosessien (ensiakkreditointi ja laajennukset) kesto on lähellä osallistuneiden akkreditointiorganisaatioiden keskiarvoa. Siitä huolimatta FINASin tavoitteena on saada akkreditointiprosessia sujuvoitettua ja nopeutettua.

Henkilöstö

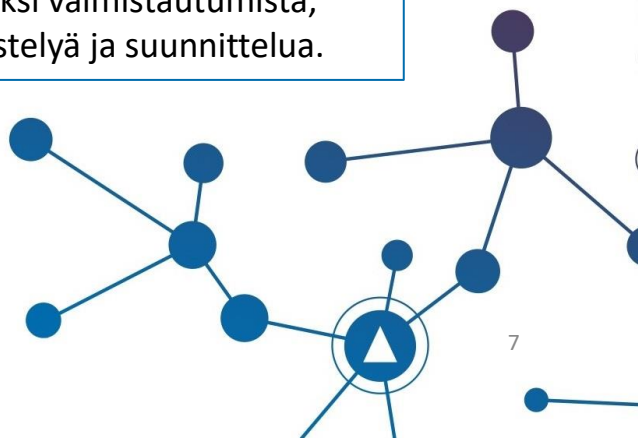
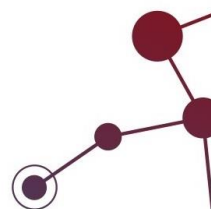
Henkilöstölle vuosi 2020 oli kuormittava muun muassa etätöihin ja etäarviointeihin siirtymisen sekä henkilövaihdosten takia. Henkilöiden väliset kontaktit siirtyivät etäkokouksiin. Työskentely kotona saattoi myös olla haastavaa ergonomian tai muiden syiden takia. Tukes mahdollisti lisänäytön ja työtuolien lainaamisen kotitoimistolle ergonomian parantamiseksi. Työterveyshuolto kiinnitti huomiota henkisen kuormittavuuden hallintaan.

Pandemiatilanteen haasteellisen tilanteen lisäksi henkilöstössä oli henkilömäärään verrattuna paljon vaihdoksia. Kaksi kokenutta FINASlaista jäi eläkkeelle. Lisäksi kaksi muuta henkilöä siirtyi toiselle työntajalle. Vuoden kuluessa toteutettiin korvausrekryointiprosessit. Hakemuksia tuli rekryointeihin runsaasti, mikä osoittaa FINASin toiminnan kiinnostavan ja olevan merkittävää. Uusien henkilöiden perehdyttämiset etenivät suunnitellusti. Henkilöstön pätevyyttä ylläpidettiin ja lisättiin sekä sisäisellä että ulkoisella koulutuksella. Tavoitteena oli laajentaa henkilöiden osaamisalueita moniosaimiseksi. FINASista osallistui EA:n linjausten mukaisesti kokeneita henkilöitä EA:n jäsenorganisaatioiden vertaisarviointeihin arviointiryhmien tiimin vetäjinä ja tiimin jäseninä.

Vuonna 2020

- FINASin pääarvioijat tekivät arviointia joko etäyhteydellä tai asiakkaan tiloissa 353 henkilötyöpäivää.
- Ulkoiset pääarvioijat tekivät vastaavasti 41 arviointipäivää.
- Tekniset arvioijat ja asiantuntijat olivat arviointitehtävissä 545 päivän ajan.

Arviointityöhön liittyy arviointipäivien lisäksi valmistautumista, arvioinnin raportointia ja arviointien järjestelyä ja suunnittelua.

Tulevaisuus

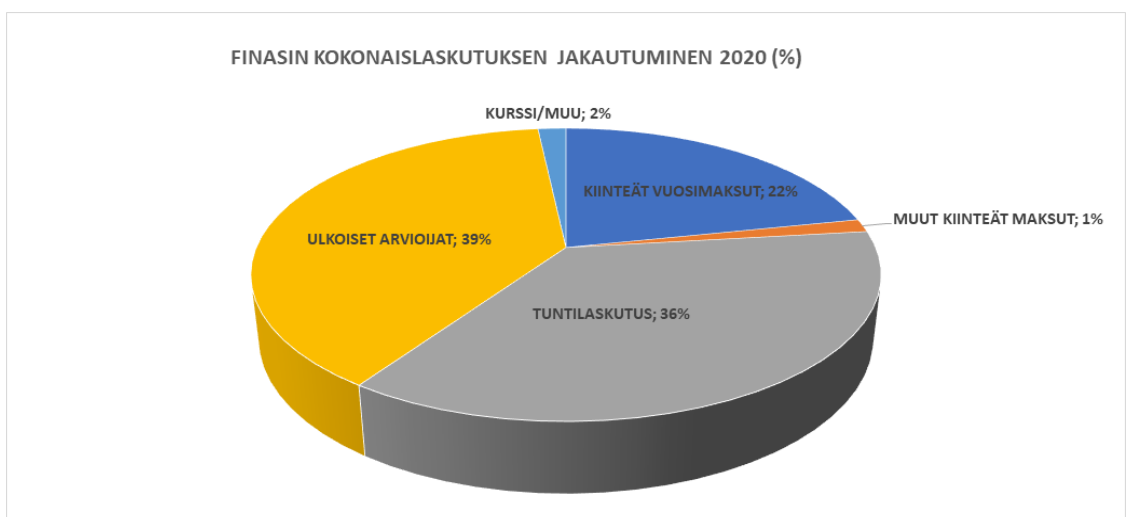
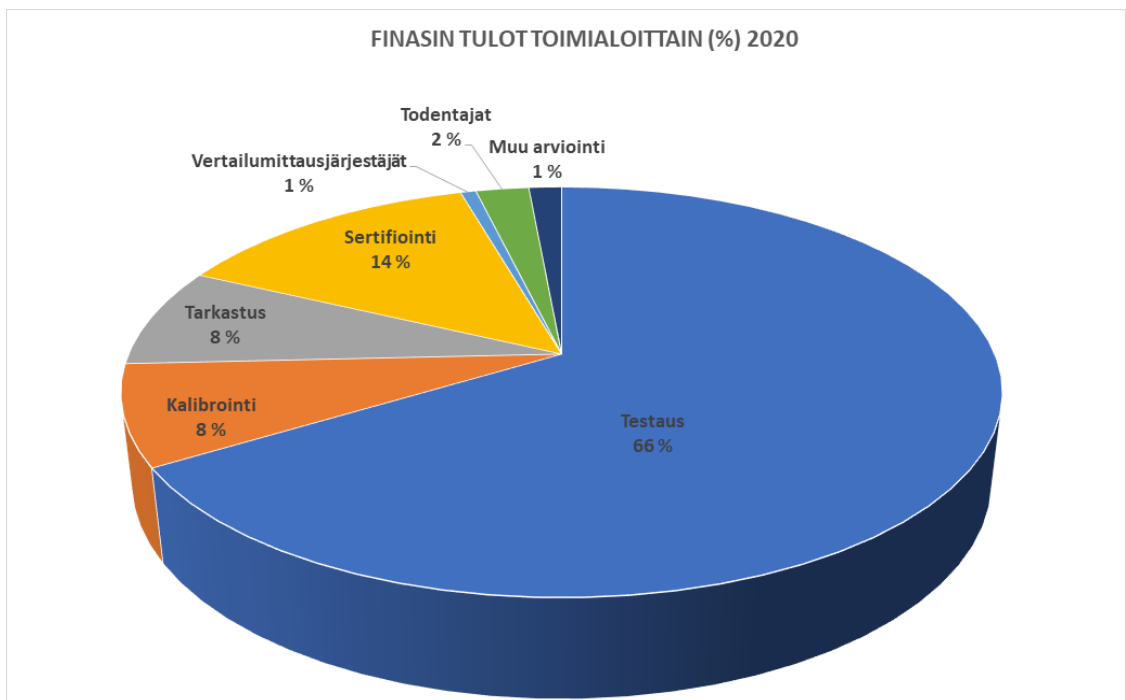
Tätä toimintakertomusta tehtäessä on vuosi 2021 aluillaan. Etätyö- ja etä-arvioinnit jatkuvat. Viime vuonna toivottiin, että tilanne yhteiskunnassa normalisoituisi. Onko paluuta enää pandemiaa edeltäneeseen normaaliin? Kannattaako siihen edes kaikilta osin haluta? Olemme kehittäneet uusia toimintatapoja, esimerkkinä matkustamisen väheneminen, mikä edistää tavoitettamme hiilineutraalisuudesta.

Vuonna 2021 tarvitaan edelleen jaksamista ja yhteisöllisyyttä. Tulevaisuus on nähtävä mahdollisuutena, ei vain haasteena. Akkreditointeja tarvitaan myös jatkossa ja uusia akkreditointialueita on kehitteillä, Suomessa esimerkiksi biopankkitoiminnan akkreditointi.

Vuosi 2021 on FINASille merkivuosi. FINAS kansallisena akkreditointi-organisaationa täyttää 30-vuotta.

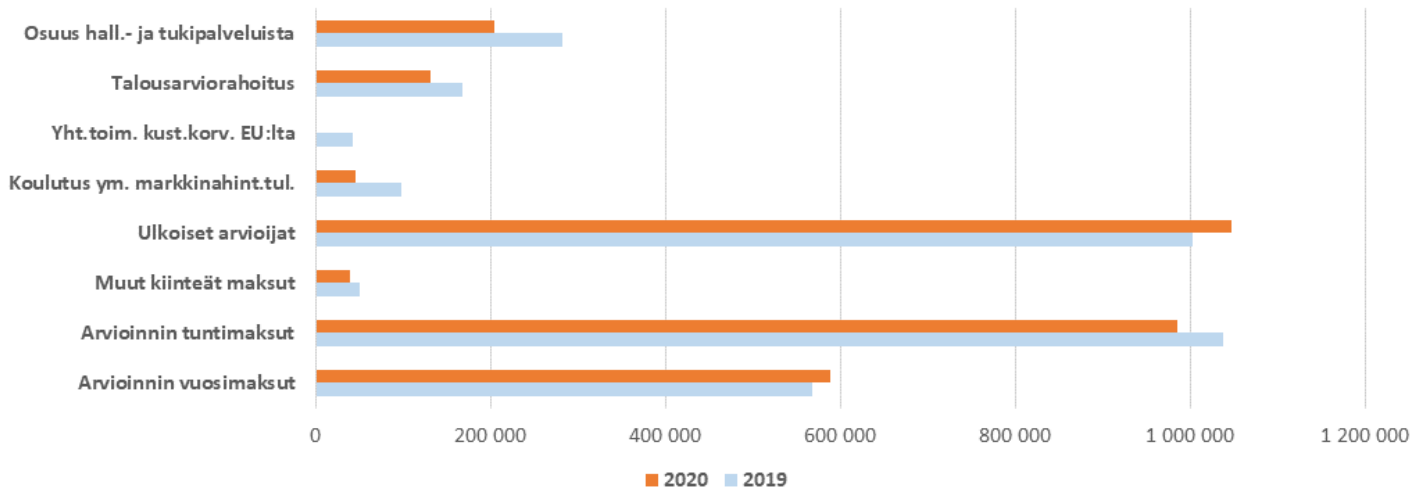

FINASin tilinpäätös 1/3

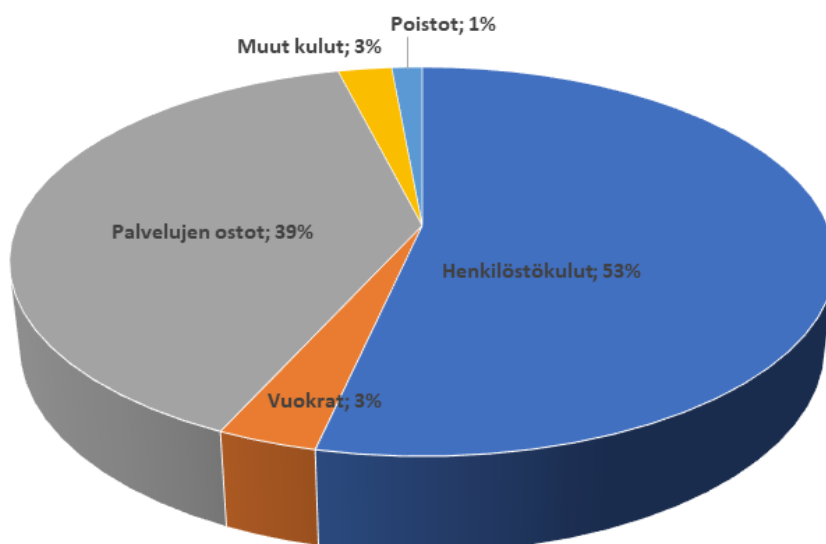

FINASin tilinpäätös 2/3

FINASIN RAHOITUSRAKENNE 2019-2020

FINASIN KULUT MENOLAJEITTAIN 2020

FINASin tilinpäätös 3/3

FINAS tuloslaskelma vuosilta 2020-2019

	01.01.2020 - 31.12.2020		01.01.2019 - 31.12.2019	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	2 705 219,82		2 784 780,57	
Muut toiminnan tuotot	791,98	2 706 011,80	14 725,34	2 799 505,91
TOIMINNAN KULUT				
Ostot tilikauden aikana	698,57		791,19	
Henkilöstökulut	1 547 001,59		1 517 486,44	
Vuokrat	95 948,88		116 436,70	
Palvelujen ostot	1 136 621,98		1 076 182,66	
Muut kulut	72 708,48		235 794,80	
Valmistus omaan käyttöön (-)	0,00		0,00	
Poistot	41 245,93		41 405,96	
Sisäiset kulut		2 894 225,43		2 988 097,75
JÄÄMÄ I		-188 213,63		-188 591,84

FINAS julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelma 2020

JULKISOIKEUDELLISET SUORITTEET	2020	2020	2019	2018
	tot	tav	tot	tot
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan myyntitulot	2 660		2 676	2 474
Tuotot yhteensä	2 660		2 676	2 474
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0		0	0
Henkilöstökustannukset	860		859	701
Vuokrat	0		1	1
Palvelujen ostot	937		1 011	1 003
Muut erilliskustannukset	48		176	135
Erilliskustannukset yhteensä	1 845		2 046	1 841
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	814		812	671
Poistot	27		26	21
Korot	0		0	0
Muut yhteiskustannukset	0		0	0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	841		838	692
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 686		2 884	2 533
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-27		-209	-60
(tuotot-kustannukset)				
TUOTOT/KUSTANNUS-SUHDE	99		93	98
Kustannusvastaavuus, %	99	100	93	98